

Az emberi erőforrások miniszterének

..../2013. (...) EMMI rendelete

a várandósgondozásról

A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 3. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 41. § *d)* pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

Általános rendelkezések

1. §

(1) A várandósgondozás célja a várandós nő egészségének megőrzése, a magzat egészséges fejlődésének és egészségesen történő megszületésének elősegítése, a veszélyeztetettség és a szövődmények megelőzése, illetve megfelelő időben történő felismerése, valamint a szülésre, a szoptatásra és a csecsemőgondozásra való felkészítés.

(2) A várandósgondozás akkor kezdődik, amikor a szülész-nőgyógyász szakorvos a méhen belüli várandósságot megállapítja, és erről a várandós részére igazolást ad.

2. §

(1) A várandósgondozás olyan komplex egészségügyi szolgáltatás, amely a védőnő, a szülész-nőgyógyász szakorvos, a háziorvos, a várandós és – a (2) bekezdésben foglaltak esetén – a szülésznő együttműködésén alapul.

(2) A várandós választása alapján, szülész-nőgyógyász szakorvos által megállapított alacsony rizikójú várandósság esetén, e rendelet előírásai szerint a várandósgondozást a szülész-nőgyógyász szakorvos helyett szülésznő is végezheti önállóan.

(3) Mozgó szakorvosi szolgálat keretében a várandósgondozást a védőnő által megszervezett helyen és időpontban, szülész-nőgyógyász szakorvos vagy - a (2) bekezdésben foglalt esetben – szülésznő végzi önállóan.

(4) A mozgó szakorvosi szolgálat működtetését, a védőnő jelzése alapján, a területileg illetékes szülész-nőgyógyász szakfelügyelő főorvos és a szakfelügyeletet gyakorló vezető védőnő kezdeményezi az illetékes egészségügyi államigazgatási szervnél.

A szülésznő közreműködésének feltételei

3. §

Szülésznő kizárólag szülész-nőgyógyász szakorvos által megállapított alacsony rizikójú várandósság esetén, a várandós választása alapján, az alábbi feltételek teljesülése esetén végezhet önállóan várandósgondozást:

- a) felsőoktatási intézmény alapképzési szakán vagy főiskolai karán szerzett szülésznő szakképesítéssel vagy emelt szintű vagy felsőfokú szülésznő szakképesítéssel rendelkezik
és
- b) egészségügyi szolgáltatónál szülésznőként foglalkoztatott vagy rendelkezik várandósgondozásra vonatkozó érvényes működési engedéllyel és felelősségbiztosítással.

A várandósgondozás folyamata

4. §

(1) Az 1. § (2) bekezdés szerinti igazolás kiadását követően a várandóst lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint területileg illetékes védőnő gondozásba veszi. Ennek keretében:

- a) kiállítja és kiadja az *1. melléklet* szerinti, a várandós anya gondozási könyvét (a továbbiakban: várandósgondozási könyv);
- b) nyilvántartásba veszi a várandóst a területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) ESZCSM rendelet 7. melléklete szerinti várandós nyilvántartóba történő bejegyzéssel
- c) kitölti a *2. melléklet* szerinti Rizikó Adatlap rá vonatkozó részét;
- d) elvégzi és a várandósgondozási könyvben dokumentálja a *3. melléklet I. pontjában* szereplő vizsgálatokat;
- e) tájékoztatja a várandóst a várandósság alatt követendő egészséges életmódról, különös tekintettel a dohányzás, az alkohol- és kábítószer fogyasztás várandósságra gyakorolt káros következményeiről;
- f) szükség szerint tájékoztatja a várandóst a dohányzásról, alkohol- és kábítószer fogyasztásról történő leszokást támogató programokról;
- g) tájékozik a várandós szociális és családi-, valamint munkakörülményeiről;
- h) tájékoztatást nyújt a várandós részére a várandósgondozás folyamatáról, a kötelező és a szakmai irányelvben foglalt választható vizsgálatokról, az őt a várandóssága okán megillető szociális kedvezményekről, a kedvezményeket biztosító intézményekről, szervezetekről, szükség szerint a munkavédelemről szóló törvény várandósokra vonatkozó előírásairól.

(2) A védőnő a várandósgondozási könyvben és az általa vezetett dokumentumokban rögzíti, hogy az (1) bekezdés *h)* pontjában előírt, a kötelező és választható vizsgálatokról szóló tájékoztatást a várandósna megadta; a várandós aláírásával igazolja, hogy a tájékoztatást megkapta.

5. §

A háziorvos a gondozásba vételt követően

- a) kiemelt figyelmet fordít a várandós anamnézisére, ami alapján a hatáskörébe tartozó, indokolt vizsgálatokat elvégzi;
- b) kitölti a *2. melléklet* szerinti Rizikó Adatlap rá vonatkozó részét;

- c) az *I.melléklet II. pontjában* szereplő, a várandósgondozási könyv részét képező beutaló kitöltésével a várandóst az ott meghatározott vizsgálatokra beutalja;
- d) a várandóst az egészségi állapotának megfelelően további szakorvosi vizsgálatokra utalja;
- e) az általa végzett és végeztetett vizsgálatok eredményeit rögzíti a várandósgondozási könyvben.

6. §

(1) A szülész-nőgyógyász szakorvos

- a) kitölti a *2. melléklet* szerinti Rizikó Adatlap rá vonatkozó részét,
- b) elvégzi a szükségesnek tartott vizsgálatokat;
- c) az a) és b) pontban foglalt szempontok alapján elvégzi a várandósság alacsony, illetve magas rizikó csoportba történő besorolását.

(2) Alacsony rizikójú a várandósság akkor, ha a várandós családi, egyéni, fertilitási és - nem első várandósság esetén - előző várandósságra vonatkozó anamnézisében nincs olyan tényező, amely szakorvosi megítélés szerint az anya vagy a magzat egészségét hátrányosan befolyásolhatja.

(3) Amennyiben a várandós családi, egyéni, fertilitási és - nem első várandósság esetén - előző várandósságra vonatkozó anamnézisében olyan tényező szerepel, amely szakorvosi megítélés szerint az anya vagy a magzat egészségét hátrányosan befolyásolhatja, a várandósság magas rizikójúnak minősül.

7. §

(1) Az **alapellátásban** a várandós gondozásáért a védőnő a felelős.

(2) A rizikó-besorolást követően a várandós a **szakellátás** keretében a gondozásért felelős személyt választ; ezt a tényt, valamint a felelős személy elérhetőségét a várandósgondozási könyvben rögzíteni és a felelős személy aláírásával ellátni szükséges.

(3) A szakellátásban szülész-nőgyógyász szakorvos vagy szülésznő lehet felelős személy a (4)-(5) bekezdésben foglaltak szerint.

(4) Ha a szülész-nőgyógyász szakorvos vagy a szülésznő a várandós kérésére a várandós gondozását elvállalja, akkor a felelős személy szerepét nem utasíthatja el.

(5) Amennyiben a várandós nem választott szülész-nőgyógyász szakorvost vagy szülésznőt, akkor a területileg illetékes szakrendelő várandósgondozást végző szakorvosa a felelős személy.

(6) A szakellátásban a gondozásért felelős személy a várandósgondozás során a szakterülete alapján e rendelet szerint elvégzendő feladatokon kívül az alábbi tevékenységeket végzi:

a) figyelemmel kíséri, hogy

aa) részesül-e a várandós védőnői gondozásban;

ab) a várandós számára kötelező szűrővizsgálatok elvégzésre kerültek-e;

ac) az elvégzett vizsgálatok a várandósgondozási könyvben dokumentálásra kerültek-e;

b) szükség szerint konzultál a várandósgondozásban közreműködő, 2. § szerinti szakemberekkel;

c) a várandóst szükség szerint szakellátásra irányítja;

d) intézkedéseiről tájékoztatja az ellátást nyújtó védőnőt.

(7) A várandós a várandósság során bármikor másik, a szakellátási gondozásért felelős személyt választhat; az új felelős személy nevét és a változtatás dátumát a várandósgondozási könyvben rögzíteni és az új felelős személy aláírásával ellátni szükséges.

(8) A (7) bekezdés szerinti új felelős személy a változtatásról a korábbi szakellátási gondozásért felelős személyt haladéktalanul tájékoztatja.

8. §

A várandósgondozás során a várandós jogosult arra, hogy

a) a háziorvos legalább egy alkalommal,

b) a védőnő trimeszterenként legalább egy alkalommal és

- c) a szülész-nőgyógyász szakorvos vagy a szülésznő trimeszterenként legalább egy alkalommal gondozásban részesítse.

A közreműködők további feladatai az alapellátásban

9. §

(1) A védőnő a várandósgondozás keretében a 4. §-ban foglaltakon kívül:

- a) vezeti a várandósok nyilvántartását és egészségügyi dokumentációját;
- b) saját megállapításait rögzíti a várandósgondozási könyv megfelelő rovataiban;
- c) szükség esetén a várandóst járóbeteg-szakellátásba vagy fekvőbeteg-szakellátásba irányítja;
- d) igény és lehetőség szerint szervezi a várandós szülésre felkészítő tanfolyamon való részvételét és csoportos szülésre felkészítő tanfolyamot tart;
- e) kiemelt figyelmet fordít a szoptatás szorgalmazására;
- f) felkészíti a várandóst az újszülött fogadására.

(2) A védőnő a gondozás során tudomására jutott mindazon körülményekről tájékoztatja a szakellátási gondozást végző felelős személyt, amelyek befolyásolhatják a magzat egészséges fejlődését.

A közreműködők további feladatai a szakellátásban

10. §

A szülész-nőgyógyász szakorvos a 6. §-ban foglaltakon kívül

- a) a várandóst az általa szükségesnek ítélt vizsgálatokra beutalja;
- b) a várandóst tájékoztatja a szakmai irányelvben szereplő egyéb, térítés ellenében igénybe vehető vizsgálatok lehetőségéről;

- c)* a várandósgondozási könyvben rögzíti, hogy a *b)* pont szerinti tájékoztatást megadta, a várandós pedig aláírásával igazolja, hogy a tájékoztatást megkapta;
- d)* kiemelt figyelmet fordít a várandós folsav-bevitelére; ennek keretében tájékoztatja a várandóst a folsav hiányának a magzatra gyakorolt káros hatásairól;
- e)* tájékoztatja a várandóst a várandósság alatt követendő egészséges életmódról, különös tekintettel a dohányzás, az alkohol-és kábítószer fogyasztás várandósságra gyakorolt káros következményeiről;
- f)* szükség szerint tájékoztatja a várandóst a dohányzásról, alkohol- és kábítószer fogyasztásról történő leszokást támogató programokról;
- g)* az általa végzett vizsgálatok eredményeit rögzíti a várandósgondozási könyvben.

11. §

A szülésznő

- a)* a *3. melléklet II. pontja* szerinti vizsgálatokat elvégzi és a vizsgálatok eredményeit a várandósgondozási könyvben rögzíti;
- b)* a várandóssággal kapcsolatos probléma vagy egyéb egészségügyi probléma észlelése esetén a várandóst az illetékes szakorvoshoz irányítja;
- c)* a várandóst tájékoztatja a szakmai irányelvben szereplő, egyéb, térítés ellenében igénybe vehető vizsgálatok lehetőségéről;
- d)* a várandósgondozási könyvben rögzíti, hogy a *c)* pont szerinti tájékoztatást megadta; a várandós aláírásával igazolja, hogy a tájékoztatást megkapta;
- e)* kiemelt figyelmet fordít a várandós folsav-bevitelére; ennek keretében tájékoztatja a várandóst a folsav hiányának a magzatra gyakorolt káros hatásairól;
- f)* tájékoztatja a várandóst a várandósság alatt követendő egészséges életmódról, különös tekintettel a dohányzás, az alkohol-és kábítószer fogyasztás várandósságra gyakorolt káros következményeiről;
- g)* szükség szerint tájékoztatja a várandóst a dohányzásról, alkohol- és kábítószer fogyasztásról történő leszokást támogató programokról;
- h)* az általa végzett vizsgálatok eredményeit rögzíti a várandósgondozási könyvben;

- i)* kiemelt figyelmet fordít a szoptatás szorgalmazására;
- j)* igény szerint szülésfelkészítő tanfolyamot szervez;
- k)* tájékoztatja a várandóst arról a tényről, hogy amennyiben a várandósság magas rizikójúvá válik, a várandós gondozását szülész-nőgyógyász szakorvosnak kell átvennie;
- l)* felkészíti a várandóst a szülésre, az újszülött fogadására.

Magas rizikójú várandósság

12. §

(1) A várandósgondozásban közreműködő valamennyi szakember kiemelt figyelmet fordít a magas rizikójú, illetve szövődményes esetekre.

(2) Ha a szülésznő által végzett várandósgondozás során, annak bármely szakaszában a várandósság magas rizikójának gyanúja merül fel, a szülésznő köteles a várandóst haladéktalanul szülész-nőgyógyász szakorvoshoz irányítani. Ha a várandósság magas rizikója megállapítást nyer, a várandósgondozást szülész-nőgyógyász szakorvosnak kell átvennie.

(3) Amennyiben a várandósság során a felmerült rizikó megszűnik, a várandós gondozását a szülésznő is folytathatja.

(4) A (2) bekezdés szerinti esetben a várandósnak új, szülész-nőgyógyász szakorvos felelős személyt kell választania. Ha a várandós nem választ szülész-nőgyógyász szakorvost, akkor a területileg illetékes szakrendelő várandósgondozást végző szakorvosa a felelős személy.

(5) A (4) bekezdés szerinti esetben a szülésznő közreműködőként továbbra is végezheti a 11. § *i)*, *j)* és *l)* pontjában meghatározott feladatokat.

Záró rendelkezések

13. §

(1) Ez a rendelet 2013. szeptember 1-jén lép hatályba.

(2) E rendeletben foglaltakat azon várandósok esetében kell alkalmazni, akik számára az 1. § (2) bekezdés szerinti igazolást e rendelet hatályba lépését követően adták ki.

14. §

Hatályát veszti a terhesgondozásról szóló 33/1992 (XII. 23.) NM rendelet.

1. melléklet a várandósgondozásról szóló ..../2013. (...) EMMI rendelethez

A várandós anya gondozási könyve

I. Tartalmi követelmények

1. várandós személyi adatai (név, születési név, lakcím, TAJ, születési idő)
2. a várandósgondozást végző felelős személy neve, elérhetősége
3. a várandósgondozást végző háziorvos neve, elérhetősége
4. a várandósgondozást végző védőnő neve, elérhetősége
5. a várandósgondozásba vétel alapjául szolgáló első szakorvosi lelet
6. a szülés várható időpontjának meghatározása
7. a szülők vércsoportja és az antitest vizsgálatok eredményei
8. előző várandósságok száma, lefolyása, esetleges szövődmények
9. anamnézis
10. vizsgálati leletek.
11. a várandósság jellemzői
12. szakorvosi minősítés a gondozás szempontjából
13. várandós gondozási naptár
14. a várandós gondozás alatti kötelező szűrővizsgálatok leletei
15. egyéb igazolások, csatolt leletek

II. Kötelező vizsgálatok időrendje a bizonyítottan méhen belüli várandóssággal védőnőnél jelentkező várandósok számára

Beutaló gondozó háziorvos neve és

pecsétje:.....

pH

		Vizsgálat időpontja (nap/időszak)	Orvos/intézmény aláírás, időpont, pecsét
1. A várandósság első harmadában végzendő vizsgálatok			
vércép (hemoglobin, hematokrit, vvt indexek, fehérvérsejtszám, vérlemezkeszám)			
vizelet (fehérje, genny, cukor, aceton, urobilinogen, üledék)			
HBsAg szűrés			
szifilisz szűrés			
vércsoport meghatározás és vörösvértest ellenanyagszűrés			
ultrahang szűrővizsgálat	11-13. héten		
genetikai tanácsadás (fogamzáskor betöltött 37. életévtől kezdve)			
fogorvosi vizsgálat			
háziiorvosi (belgyógyászati, EKG) vizsgálat			
2. A várandósság második harmadában végzendő vizsgálatok			
ultrahang szűrővizsgálat	18-20. héten		
terheléses vércukorvizsgálat (éhomiai és 75g glukózfogyasztás után 120 perccel)	24-28. héten		
vércép (hemoglobin, hematokrit, vvt indexek, fehérvérsejtszám, vérlemezkeszám) és vörösvértest ellenanyagszűrés	24-28. héten		
vizelet (fehérje, genny, cukor, aceton, urobilinogen, üledék)	24-28. héten		

3. A várandósság harmadik harmadában végzendő vizsgálatok			
ultrahang szűrővizsgálat	30-32. héten		
vérkép (hemoglobin, hematokrit, vvt indexek, fehérvérsejtszám, vérlemezkeszám) és vörösvértest ellenanyagszűrés	36-37. héten		
vizelet (fehérje, genny, cukor, aceton, urobilinogen, üledék)	36-37. héten		
kardiotokográfós szűrővizsgálat	38. héten 39. héten 40. héten		

2. melléklet a várandósgondozásról .../2013. (...) EMMI rendelethez

RIZIKÓ ADATLAP A VÁRANDÓS SZŰRÉSÉRE

Név: .....
 Születési név: .....
 TAJ: .....
 Szül. idő: .....
 Lakcím: .....

Szülészeti előzmények*:

Ab.sp.: ..... gest.hét: ..... Ab.artef.: ..... Grav. extraut.: .....
 ..... gest.hét: .....
 ..... gest.hét: .....

Előző szülések*:

Dátum	élve	halva	gest. hét.	súly	szülés módja	sect. caes	indikációja	neme
1.	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
4.	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
5.	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

Jelen várandósság*:

Első jelentkezés ideje: ..... gest. hét
 Adatlap kitöltésének ideje: ..... gest. hét
 UM: .....
 Terminus (UH): .....

Jelmagyarázat: *: védőnő tölti ki

A Rizikó Adatlap kitöltése az első várandósgondozási találkozáskor történik a védőnő, a háziorvos és a rizikó-besorolást végző szülész-nőgyógyász szakorvos által.

Rizikótényező családi anamnézis alapján**

Anyja családjában

1. diabetes

igen nem

2. hypertonia ≤ 50 év	igen nem
3. CV betegség ≤ 50 év	igen nem
4. thrombosis ≤ 50 év	igen nem
5. koraszülött	igen nem
6. szül. súly 2500 gr alatt	igen nem
7. praeclampsia	igen nem

Apa családjában

1. diabetes	igen nem
2. hypertonia ≤ 50 év	igen nem
3. CV betegség ≤ 50 év	igen nem
4. thrombosis ≤ 50 év	igen nem

Rizikótényező anyai kórállapotok alapján**

1. Krónikus hypertonia, ill. essentialis, renalis stb	igen nem
2. Véralvadási zavar /thrombosis, vérzékenység/	igen nem
3. Endokrin betegség /hyperthyreosis, hypothyreosis, egyéb/	igen nem
4. Krónikus gastrointestinalis, máj-, tüdő, vesebetegség	igen nem
5. Szív- és érrendszeri megbetegedés /kezelést igénylő/	igen nem
6. Manifest diabetes mellitus	igen nem
7. Idegrendszeri- és pszichiátriai megbetegedés /epilepsia, schizophrenia, depressio/	igen nem
8. Asymptomás bacteriuria	igen nem
9. Haematológiai és autoimmun megbetegedés	igen nem
10. Rosszindulatú megbetegedések	igen nem
11. Mozgásszervi megbetegedések /csípőficam, medenceműtét stb./	igen nem
12. Szemészeti megbetegedések /myopia stb./	igen nem
13. Méh-, petefészek- vagy hüvely rendellenességek	igen nem
14. Anyai életkor 18 év alatt vagy 37 év felett	igen nem
15. Anya rendszeresen fogyaszt alkoholt, vagy drogfogyasztó, dohányzik	igen nem
16. Anya életkörülményei nem megfelelőek	igen nem
17. Anya BMI indexe $18 \text{ kg/m}^2 \downarrow$ vagy $30 \text{ kg/m}^2 \uparrow$	igen nem
18. Nem kívánt várandósság	igen nem

Rizikótényezők az előző várandósságok alapján*,***

19. Előző várandósság(ok)/ban praeclampsia vagy gest. hypertonia	igen nem
20. Előző várandósság(ok)/ban isoimmunisatio	igen nem
21. Magzati retardatio	igen nem
22. Újszülött súlya 2500 gr alatti vagy 4500 gr feletti	igen nem
23. Magzati fejlődési rendellenesség	igen nem
24. Terhelő gestatos anamnézis	
25. 2 vagy több magzat elvesztése az I. trimeszterben vagy egy magzat elvesztése a II.-III. trimeszterben vagy szülés után	igen nem
26. Előző várandósságnál észlelt méhtevékenység nélküli méhszájtágulás	igen nem
27. Intrauterin fertőzés	igen nem

28. Előzményben méhen végzett műtét /myoma kiágazás, 2 császármetszés/

igen nem

29. Várandósság alatti vérzés

igen nem

30. Szülés utáni vérzés

igen nem

31. Gyermekági pszichosis

igen nem

32. Többedszer szülő: 4 vagy több szülés az előzményben

igen nem

.....
körzeti védőnő

.....
házi orvos

Megjegyzések:.....
.....

Rizikó-besorolás (kérjük aláhúzni)

Alacsony

Magas

Dátum:

Besorolást végző szülész-nőgyógyász szakorvos neve:

pH.

Jelmagyarázat: **: házi orvos tölti ki

***: a szülész nőgyógyász szakorvos tölti ki

I. A várandósgondozás keretében a védőnők által önállóan végzendő vizsgálatok:

1. testtömeg és testmagasság mérése
2. haskörfogat mérése
3. vérnyomás és pulzus mérése
4. szájüreg, fogazat megtekintése
5. kültakaró vizsgálata
6. alsó végtag megfigyelése és vizsgálata
7. magzati szív működés vizsgálata
8. a várandósság külső tapintásos vizsgálata
9. az emlők szemrevételezése és tapintásos vizsgálata
10. vizelet vegyi, ill. tesztcsíkos vizsgálata
11. szükség esetén vércukorvizsgálat tesztcsíkkal

II. A várandósgondozás keretében a szülésznők által önállóan végzendő vizsgálatok:

1. szükség esetén belső (hüvelyen keresztül végzett) vizsgálat
2. magzati szív működés vizsgálata és értékelése
3. a várandósság külső tapintásos vizsgálata (Leopold-műfogások értékelése)
4. az emlők szemrevételezése és tapintásos vizsgálata
5. ultrahang vizsgálati leletek értékelése
6. vizelet vegyi vagy tesztcsíkos vizsgálata
7. vérnyomás és pulzus mérése
8. szükség esetén vércukorvizsgálat tesztcsíkkal